

Studieplan i nationalekonomi i anslutning till Silverstolpe: Nationalekonom...

Olsson, Helmer

54 A Br. 1930

National Library
of Sweden

+ SILVERSTOLPE

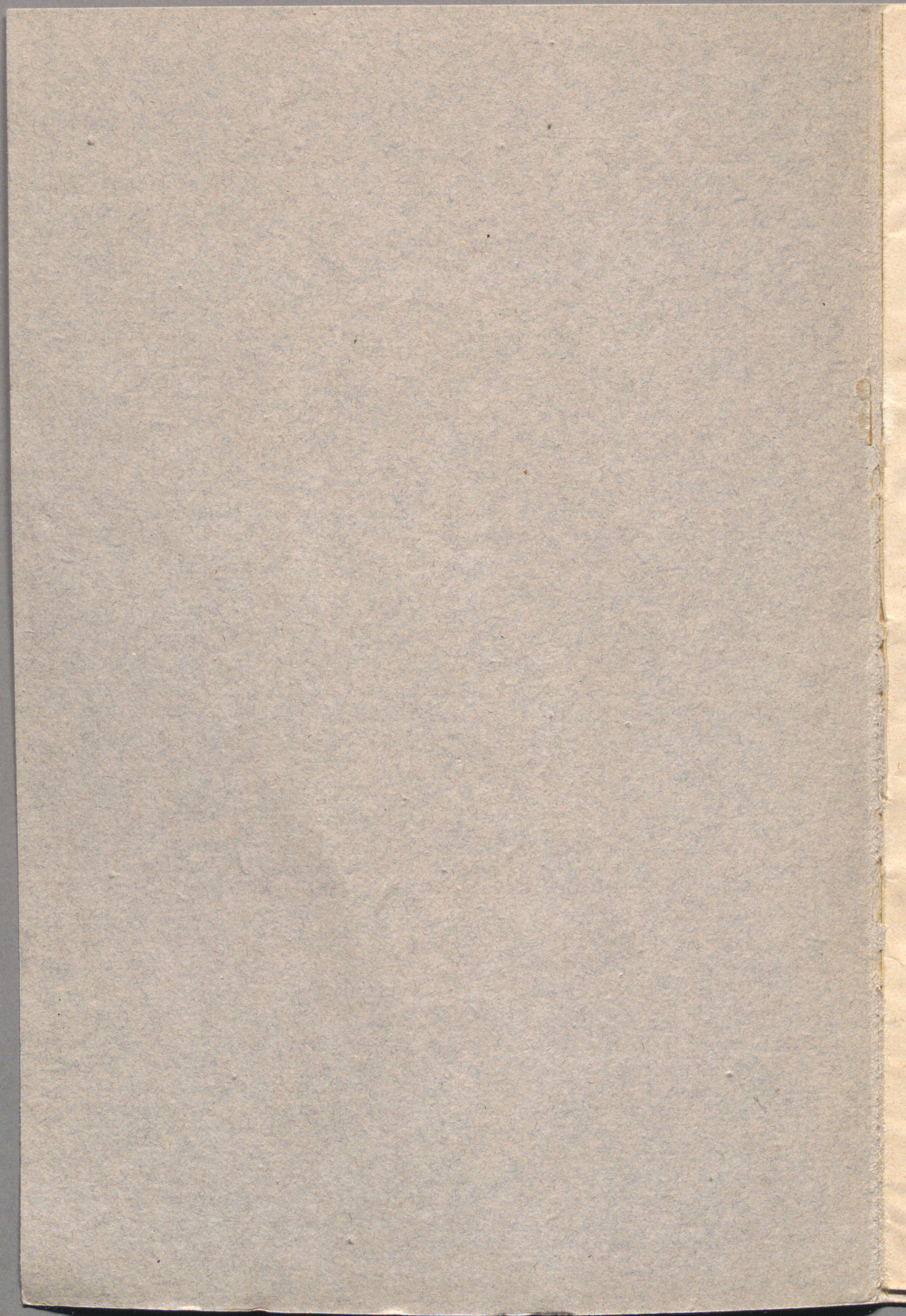
54A Polit. Ekon.

Offlin

(Bt.)

1930

+ SILVERTOLPE. g

Polit. ekon
Allm
(För)
o

STUDIEPLAN I NATIONALEKONOMI

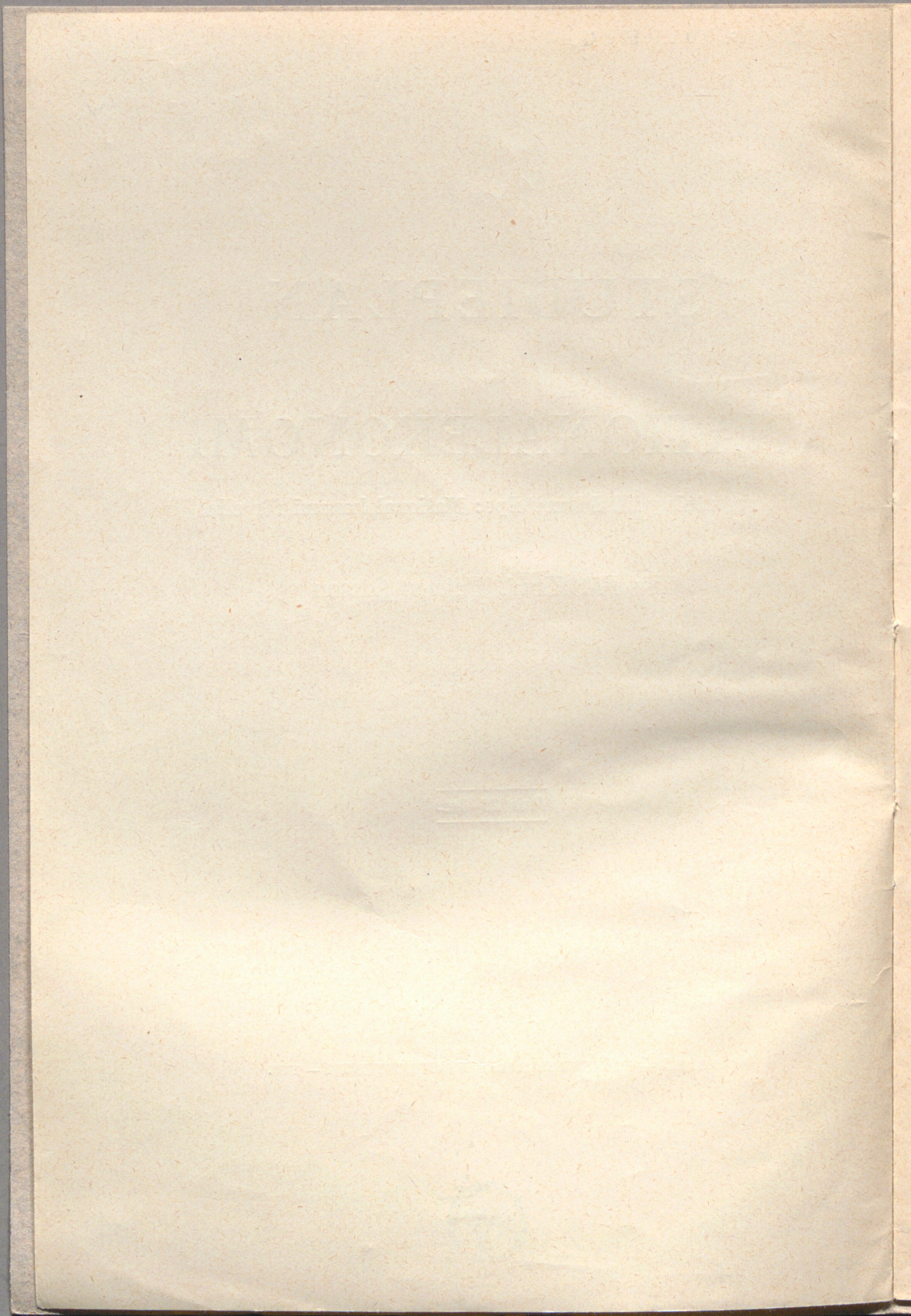
i anslutning till Silverstolpe: Nationalekonomi för alla.

Av *Fil. Kand. Helmer Olsson*

Pris 25 öre.

MALMÖ — SKÅNSKA DAGBLADETS BOKTRYCKERI — 1930.

Studiet av nationalekonomien avser icke i främsta rummet inhämtandet av ett visst kunskapsmått, även om också detta givetvis har sin betydelse. Ojämförligt viktigare är att söka nå fram till insikt om sammanhanget i det ekonomiska livet. Endast en sådan insikt ger möjlighet att bedöma de ekonomiska problem, som ingen i vår tid kan undgå att taga ställning till.

Härav följer att det kommer mindre an på studiernas omfång än på deras grundlighet. I än högre grad än vad fallet är med andra ämnen gäller det, när man studerar nationalekonomi, att man har större behållning av att väl tillgodogöra sig en kortare framställning än av att hastigt genombläddra flera böcker. Detta ställer särskilda krav på medlemmarna i en studiecirkel i nationalekonomi. Man får ej vänta sig, att resultatet av arbetet skall komma omedelbart. Tålamod och uthållighet fordras här som vid allt annat studiearbete. Intet problem bör lämnas, förrän alla medlemmarna kommit tillrätta med detsamma, ett nytt kapitel i läroboken aldrig börjas, förrän det föregående är fullständigt och omsorgsfullt genomgånget. I annat fall går sammanhanget förlorat.

För övrigt gälla för cirkelstudier i nationalekonomi samma regler som för studiecirkelarbeta i allmänhet. Framför allt bör man alltid komma ihåg, att resultatet helt och hållet beror på medlemmarnas självverksamhet.

Denna studieplan ansluter sig till Silverstolpe: Nationalekonomi för alla. Denna bok måste varje cirkelmedlem äga för att före varje sammanträde kunna sätta sig in i de frågor, som skola behandlas. Om man så vill, kan man hålla sig enbart till Silverstolpes bok. På grund av ämnets natur är det emellertid mycket fördelaktigt att göra jämförelser med någon annan nationalekonomisk framställning. Det finns två böcker, som härvid i första hand böra komma ifråga, nämligen Heckscher: Nationalekonomien och Sommarin: Ekonomilära. Heckschers skrift är byggd på sex radioföredrag. Den behandlar kortfattat, på ett intressant och lättfattligt sätt några viktigare nationalekonomiska problem. I det följande göras på vederbörliga ställen hänvisningar till densamma. Sommarins bok är ganska utförlig. Den lämpar sig nog bäst för dem, som efter att ha genomgått Silverstolpe vilja fortsätta att studera nationalekonomi. Ett par andra böcker, som kunna användas i samma syfte, nämnas längre fram. Det är emellertid ej meningen att dessa skola användas i studiecirkeln. I synnerhet i cirklar, där de flesta eller alla medlemmarna äro nybörjare i ämnet, är detta ej lämpligt. Böckerna nämnas endast för att ge en anvisning åt dem, som vilja fortsätta med ämnet, sedan Silverstolpe genomgåts.

Till varje cirkelsammanträde få en eller ett par medlemmar i uppdrag att referera det kapitel i läroboken, som skall genomgå. Även de andra medlemmarna måste emellertid förbereda sig till sammanträdena genom att noga genomläsa vederbörande kapitel. Endast härigenom blir diskussion efter referaten möjlig. De påpekanden och frågor, som finnas i studieplanen, avse att fästa medlemmarnas uppmärksamhet på det väsentliga i de kapitel.

som behandlas. Diskussionen bör därför utgå från planen, även om naturligtvis också andra frågor, som stå i samband med det behandlade ämnet, kunna och böra tagas upp till diskussion.

— — — — —
Första sammanträdet: Den mänskliga hushållningsverksamhetens grundvalar:

A. En cirkelmedlem refererar Silverstolpe, sid. 13—24. Efter referatet följer diskussion, i vilken man främst tar upp följande frågor och uppgifter:

Vad åsyftar nationalekonomien? Angiv konsumtionens och produktionens ställning inom det ekonomiska livet. Vilka äro produktionsmedlen? Angiv några gränser för produktionsmöjligheterna. Vilken är grundprincipen för den mänskliga hushållningen? Sök redan nu ange penningens roll i det ekonomiska livet. Varför är läran om prisbildningen en så viktig del av nationalekonomien?

B. I cirklar, som även begagna Heckschers arbete, refererar en medlem efter denna diskussion, sid. 9—18 i detta. De exempel, som där anföras, brödet, mjölken och skörden, diskuteras. Likaså observeras referatet av den merkantilistiska uppfattningen av dessa problem på sid. 16.

Andra sammanträdet: Produktionsfaktorerna.

En cirkelmedlem refererar Silverstolpe: sid. 26—35. Bl. a. följande frågor diskuteras:

Vilka äro produktionsfaktorerna? (Utförligare här- om längre fram. De endast anges och karakteriseras kort nu.) Klargör noga skillnaden mellan kapital och realkapital. Arbetsfördelningens betydelse. Diskutera ur denna synpunkt frågan om stordrift eller smådrift. Vad innebär lagen om jordens avtagande avkastning? Sök närmare utforma antydningen (Silverstolpe, sid. 32—33) om dennas sammanhang med befolkningsfrågan. Mel-

lanhändernas betydelse och uppgift. Sök ange prisbildningens betydelse vid begagnandet av produktionsmedlen.

Tredje sammanträdet: Prisbildningen.

A. Då detta kapitel dels är det viktigaste i boken, dels erbjuder något större svårigheter än de andra, är det nog lämpligast att läsa det på ett sammanträde i stället för att referera det. Naturligtvis böra cirkelmedlemmarna ändå förbereda sig genom en noggrann genomläsning hemma. Under läsningen bör varje medlem taga upp till diskussion sådana stycken, som han ej förstår, och man får ej gå vidare, förrän alla medlemmarna tillgodogjort sig varje punkt i framställningen. Bl. a. följande uppgifter böra tagas upp till diskussion:

Angiv åter prisbildningens uppgift. Varför kan man ej nöja sig med satsen att priset på en vara bestämmes av tillgång och efterfrågan på denna vara? Vad innebär satsen att en varas pris bestämmes av produktionskostnaderna? Hur kan ökad efterfrågan på en vara inverka på dennas pris? (Se exempel sid. 46: bananpriset. Sök finna andra exempel.) Hur inverkar ökad tillgång på arbetskraft på priset på olika slag av varor? Vad betyder begränsning av produktionsmöjligheterna vid prisbildningen? Klargör skillnaden mellan förändringar av den allmänna prisnivån och förskjutningar av varupriserna inbördes.

B. Då detta kapitel är ganska omfattande, torde det för alla cirklar vara lämpligast att helt ägna tredje sammanträdet åt detsamma. Cirklar, som även läsa Heckscher, böra på ett följande sammanträde läsa sid. 17—24 under noggrann jämförelse med Silverstolpes framställning. Tag särskilt upp till diskussion Heckschers uppfattning av maximiprisen under världskriget (sid. 19) och av spekulatjonen (sid. 19—20). Observera även den av honom påpekade bristen i prisbildningens mekanism (sid. 22—23). Även här betonas att det endast är fråga om varornas priser inbördes, ej förskjutningar i den allmänna prisnivån.

Fjärde sammanträdet: Tillfälliga prissvängningar och monopolpriser.

Referat av Silverstolpe: Sid. 55—68. Följande frågor diskuteras:

Hur bestämmes priset på unika föremål? Prisbildningen på jordbruksprodukter. Vilken är den verkliga innebörden av lagen om tillgång och efterfrågan? Riskpremier och konjunkturvinster. Vad menas med monopol? trust? kartell? Vilken är tobaksmonopolets uppgift? Hur bestämmes monopolpriser?

Sammanträdet avslutas med en ytterst noggrann genomgång av den återblick på prisbildningen, som ges på sid. 66—67.

Femte sammanträdet: Jorden och jordräntan.

Referat av Silverstolpe: Sid. 69—79. Diskutera bl. a. följande frågor:

Vad menas här med jorden? Vad är jordränta? Klargör skillnaden mellan arrende och jordränta. Av vilka olika inkomstslag kommer avkastningen att bestå, då ägaren själv brukar sin jord? Tomtränta. Hur påverkas denna av befolkningens koncentration i tätbebyggda samhällen? Varför? Hur inverka tekniska framsteg på jordräntans höjd? Varför? Hur kan man beräkna jordvärdet? Diskutera förslaget om jordräntans indragning till samhället.

Sjätte sammanträdet: Arbetet och arbetslönen.

Referat av Silverstolpe: sid. 80—93. Följande frågor böra diskuteras:

Olika slag av arbete. Angiv andra exempel än de i boken (sid. 81) nämnda. Varför var lönenivån i Amerika under 1800-talet högre än i Sverige? Varför har lönenivån stegrats i Europa under 1800-talets senare hälft? På vad sätt är arbetslösheten en regulator av arbetslönen? Hur inverkar en höjning av lönenivån på folkökningen? Hur kommer det sig, att under sista decennierna arbetslönen stigit samtidigt som arbetstiden

förkortats? Vad innebär uttrycket de höga lönernas ekonomi? Diskutera detsamma. Marx' uppfattning av prisbildningen.

Cirklar, som även studera Heckscher, ägna ett sammanträde åt en genomgång av sid. 58—77 i hans skrift. Jämför med Silverstolpes framställning.

Sjunde sammanträdet: Kapitalet och kapitalräntan.

Referat av Silverstolpe: sid 95—110.

Vad menas med kapital? Skillnaden mellan kapital och realkapital? Angiv exempel på fast och rörligt realkapital, helst andra än de i boken nämnda. Vad menas med avskrivning? Varför måste ränta betalas på ett lånat kapital? Vad menas med den allmänna räntefoten? Vad bero aktiekursernas växlingar på? Hur kommer räntefoten att ställa sig, jämförd med arbetslönen, om det finns dålig tillgång på kapital men gott om arbetskraft? Se tillbaka på kapitlet om prisbildningen, sid. 47—48, om verkningar av förändringar i den relativa tillgången på produktionsfaktorer. Varför är det inte sant, att spararna undandraga produktionen sin efterfrågan?

Samma frågor behandlas av Heckscher, sid. 41—57. Om man så vill, kan man ägna ett sammanträde åt en genomgång av hans framställning.

Åttonde sammanträdet: Teknik och organisation.

Innan cirkeln övergår till det egentliga ämnet för detta sammanträde, är det skäl att på nytt taga upp svårösta problem i det förra kapitlet. Sök särskilt komma riktigt tillrätta med sparandets innebörd.

Så refererar en medlem sid. 110—117 i Silverstolpes bok. I översikten av teknikens utveckling bör särskilt redogörelsen för den industriella revolutionen och den därefter följande utvecklingen uppmärksammas (sid. 113—114). För övrigt erbjuder detta kapitel inga svårigheter.

För den historiskt intresserade rekommenderas en bok av Gösta Bagge: Det moderna näringslivets upp-

komst, som ger en synnerligen intressant skildring av den industriella revolutionen. Pris kr. 2:75.

Nionde sammanträdet: Utrikeshandeln.

Referat av Silverstolpe, sid. 119—133.

Varför är det meningslöst att säga, att exporten drar pengar in i landet och importen drar pengar ut ur landet? Varför bedrives handel mellan olika länder? Vore det inte fördelaktigare för ett land att själv producera allting, åtminstone så långt de naturliga betingelserna tillåta det, i stället för att importera en mängd varor från utlandet? Diskutera ingående verkningarna av tullskydd. Vad menas med dumping? Äro tullar ett verksam medel mot dumping? Obs. avsnittet om tullar för bevarande av kontinuiteten i näringslivet. Klargör skillnaden mellan skyddstullar och finanstullar. Kan man säga att tullarna skapa arbetstillfällen?

Utrikeshandel och tullar behandlas av Heckscher på sid. 76—93. Ägna gärna ett sammanträde till att diskutera hans framställning.

Tionde sammanträdet: Penningväsendet.

Referat av Silverstolpe, sid. 134—151.

Till Silverstolpes redogörelse för Sveriges riksbank (sid. 137) kan läggas att riksbanken erhöi uteslutande rätt att utge sedlar år 1897. Tidigare hade även privata banker denna rätt. Vidare bör observeras att täckningsbestämmelserna för riksbanken år 1930 undergått den förändringen, att banken får utge sedlar till ett belopp, motsvarande dubbla guldkassan plus 250 milj. kr.

Sök klargöra penningens betydelse för varuutbytet. Nämn exempel på föremål, som använts såsom pengar. Hur har själva ordet pengar uppkommit? Varför ha just guld och silver kommit att begagnas såsom pengar? Hur gammal är banksedeln i Sverige? Varför behöver riksbanken ej hålla full metalltäckning för sina sedlar? Vilken är skillnaden mellan pappersmynt och banksedel? Sök förklara skillnaden mellan pengar och förmögenhet.

På vad sätt kunna banker utan sedelutgivningsrätt skapa nya betalningsmedel? Hur kunna de härigenom få inflytande på penningvärdet? Sök i samband härmed klargöra vad som menas med penningvärde. Hur beräknar man en prisindex? Vad menas med att väga siffrorna i en sådan beräkning? Varför gör man det? Hur beräknas Socialstyrelsens levnadskostnadsindex? Hur inverka förändringar i penningvärdet på skulder och fordringar? Vad innebär kvantitetsteorien? Hur inverkar guldproduktionen på varupriserna? På vad sätt kan bankkräntan reglera prisnivån? Varpå berodde den ofantliga prisstegringen under världskriget?

Om "pengarna — vad de äro och icke äro" — skri ver Heckscher på sid. 25—40. Detta kapitel är ett av de mest instruktiva i hans bok och tillika mycket lättfattligt. Ägna gärna ett särskilt sammanträde åt det.

Vårt bankväsen behandlas på ett synnerligen intressväckande sätt i Karin Kocks bok, Svenskt bankväsen i våra dagar. Pris 3,50 kr.

Elfte sammanträdet: Växelkurserna.

Referat av Silverstolpe, sid. 152—164.

Hur mycket kostar ett kg. guld i svenska kronor? Vad menas med guldpariteter? På vilket sätt ordnas betalningen mellan olika länder? Varför sammanfalla ej växelkurserna med guldpariteterna? Vad menas med guldpunkten? Vad menas med handelsbalans? Betalningsbalans? Varför äro vissa länder dyra, andra billiga? Hur inverka förändringar i prisnivån i ett land på dess växelkurser? Vad menas med valutadumping?

Dessa frågor behandlas av Heckscher i kapitlet Valuta, sid. 94—110.

Tolfte sammanträdet: Konjunkturväxlingarna.

Referat av Silverstolpe, sid. 165—177.

Vad menas med konjunkturväxlingar? Vilket är förloppet av en konjunkturcykel? Dess ungefärliga längd? Hur sammanhänger överproduktionen med konjunktur-

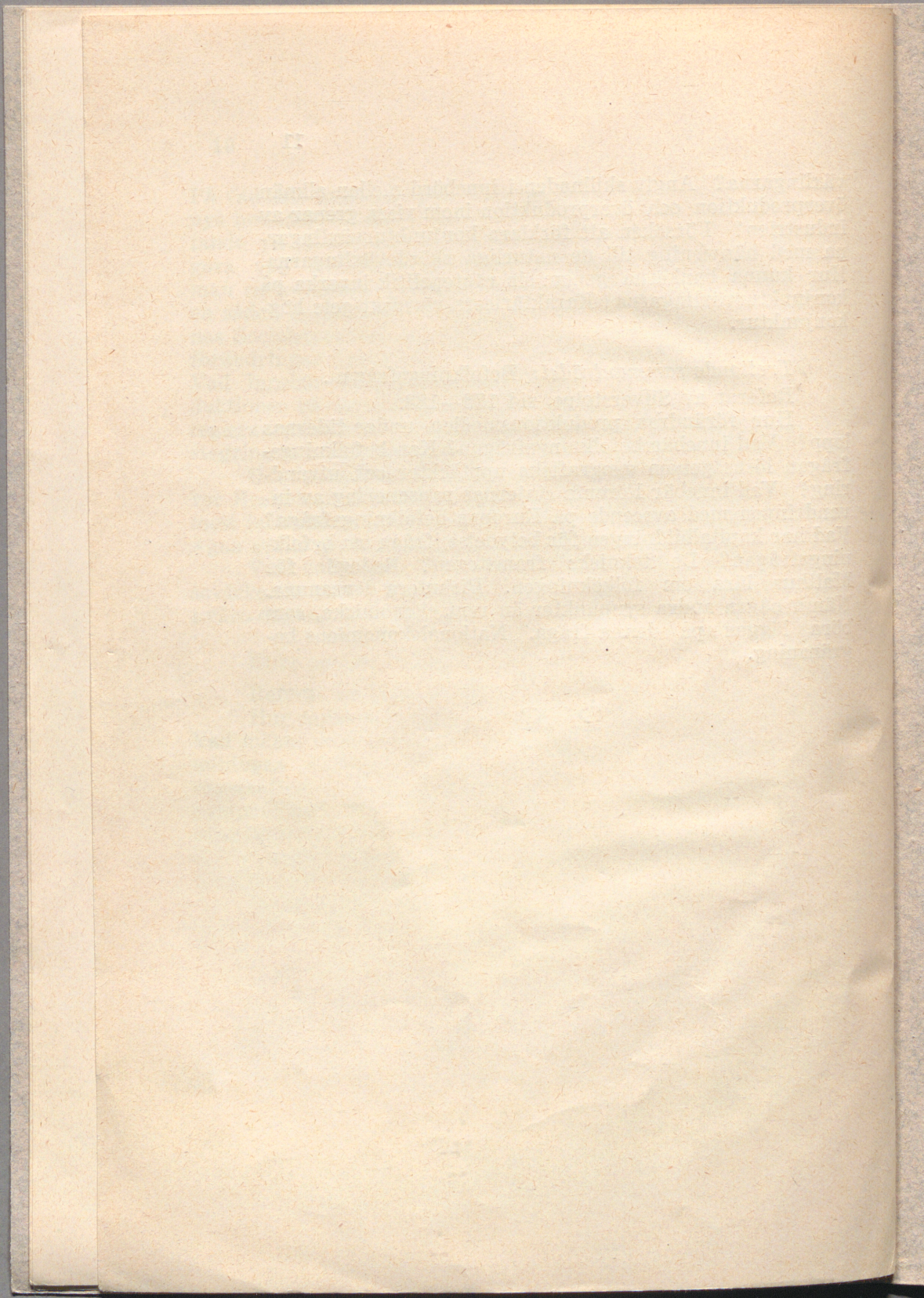
växlingarna? Angiv skillnaden i innebörd mellan allmän överproduktion och överproduktion inom vissa grenar av industrien? Försöken att förklara konjunkturväxlingarna med hänvisning till de naturliga skördeväxlingarna. Hur kunna bankerna genom sin räntepolitik inverka på konjunkturväxlingarna? Karaktärisera världskrigets högkonjunktur.

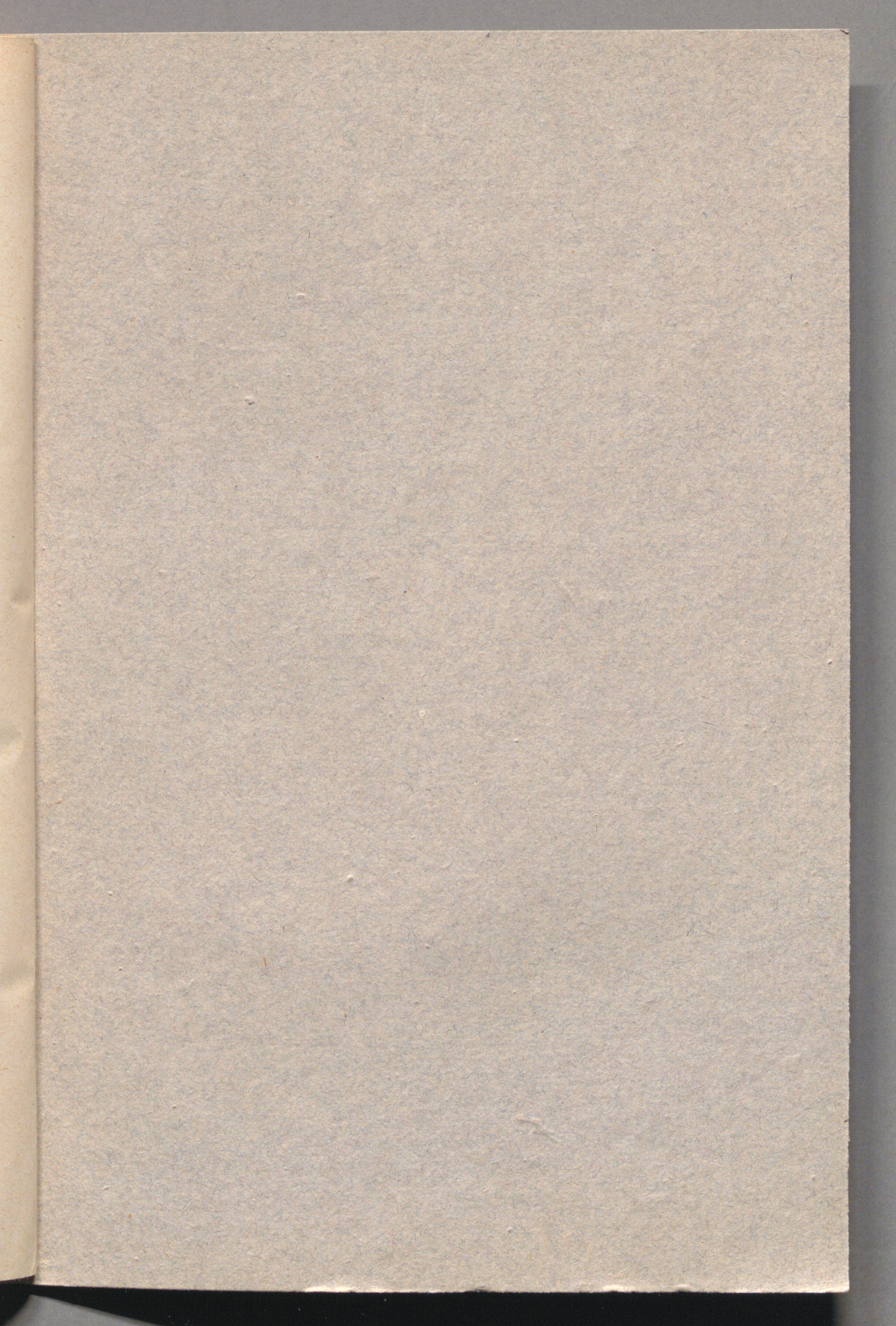
Trettonde sammanträdet: Befolkningsfrågan.

Referat av Silverstolpe, sid 178—188.

Hur förändras produktionsmedlen under tidernas lopp? Vad innebär befolkningsfrågan? Kan befolkningsfrågan lösas genom geografiska upptäckter och utvandring? Vad innebär Förenta staternas ransonering av invandringen med avseende på Europas befolkningsfråga? Vad har kapitalbildningen för betydelse ifråga om befolkningsfrågan? De tekniska framstegen? Redogör för Malthus lära om folkökningen. Diskutera densamma. Nämn några andra synpunkter än rent ekonomiska, som böra läggas på denna fråga. Nationalekonomiens begränsning.

National Library
of Sweden

LÄSESALSLÄN

60001000347603